

Latgales Reģionālais atbalsta centrs

„Rasas pērles”

Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2009.-2014.gada perioda programmas „NVO fonds” apakšprogrammas „NVO projektu programma”

Projekts „Piepildīsim kopā sapni par satiecīgu ģimeni”
Projekta identifikācijas numurs 2013.EEZ/PP/1/MEC/018/061

REHABILITĀCIJAS PROGRAMMA VARDARBĪBĀ CIETUŠĀM UN VARDARBĪBU VEIKUŠĀM PERSONĀM

Šī programma izstrādāta ar Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Latvijas valsts finansiālu atbalstu. Projektu finansiāli atbalsta Islande, Lihtenšteina un Norvēģija.

Par programmas saturu atbild nodibinājums Latgales Reģionālais atbalsta centrs „Rasas pērles”.

2015
Rugāju pagasts, Rugāju novads

SATURS

Termini	3
Situācijas apraksts	5
Programmas mērķi un uzdevumi	6
Mērķa grupas.....	6
Programmas sasniedzamie rezultāti	7
Programmas ieviešanas apraksts	7
Programmas īstenotāju komanda	8
Ieviešanas soļi.....	9
Projekta psiholoģiskā darba programma	14
Psihologa darbs ar vardarbībā cietušām personām	14
Psihologa darbs ar vardarbībā cietuša bērna, kas atrodas atbalsta centrā, vecākiem	17
Psihologa darbs ar vardarbību veikušu personu	19
Psihoterapeita darbs ar vardarbību veikušu personu	21
Darba terapijas un dzīves prasmju veicināšanas piedāvājamās aktivitātes projekta klientiem.....	23
Pielikumi	28

Termini

Krīzes centrs – sociālās rehabilitācijas un psiholoģiskās palīdzības iestāde personām, kas cietušas no prettiesiskām darbībām.

Emocionālā vardarbība – attieksmē pret bērnu - vecāki vai pieaugušie bērnu atraida; bērnu pazemo; bērnu terorizē; bērnu izolē; nodod bērnu jūtas; izmanto bērnus vecāku interesēs; neadekvāti socializē bērnu. Attieksmē pret pieaugušu personu – atraidīšana, pazemošana, manipulēšana, izolēšana, jūtu nodošana, izmantošana savās interesēs.

Fiziskā vardarbība – rīcība, kas nav nejauša un rada bērnam / pieaugušai personai sāpes vai ievainojumus.

Seksuālā vardarbība – bērna izmantošana tiešos seksuālos kontaktos vai iesaistīšana darbībās, lai pieaugušais saņemtu seksuālu stimulāciju vai apmierinājumu. Pieaugušas personas seksuāla izmantošana pret viņas gribu.

Bērna pamešana novārtā – bērnam nav nodrošināta viņa attīstībai vajadzīgā aprūpe un nav apmierinātas bērna pamatvajadzības.

Metode– pētīšanas ceļš; veids; paņēmieni (kāda mērķa sasniegšanai; paņēmienų kopums) (Zemīte, 2001, 253 lpp.)

Profesionāļi – sociālā darba speciālisti strādājoši Latvijā, dažādās sociālā darba, pakalpojumu, palīdzības jomās, pakļaujoties Sociālā darbinieka profesijas standartam.

Resurss– institūcija vai speciālists, kas sniedz pakalpojumu vai ir iesaistīts vardarbībā cietušas sievietes rehabilitācijas procesā.

Sociālais darbs - profesija, kuras pamatuzdevums ir transformēt jeb pārveidot un pārvērst. Lai arī sociālā darba literatūrā, kā arī 2000.gadā Starptautiskās sociālo darbinieku federācijas (angļu val. *International Federation of Social Workers*) apstiprinātajā starptautiskajā sociālā darba definīcijā tiek lietoti jēdzieni „pārmaiņu panākšana”, „izmaiņu veicināšana”, savukārt, sociālais darbinieks vai organizācija, kura nodrošina sociālā darba intervenci, tiek definēts kā „pārmaiņu aģents” (angļu val. *-change agent*) (International Federation of Social Workers), jāatzīmē, ka ar „pārmaiņām” bieži tiek saprasta „pārveide” (Apine, Roga, 2010).

Sociālie pakalpojumi – sociālo darbinieku un citu speciālistu darbības, lai palīdzētu klientam kļūt patstāvīgākam, novērst atkarību, stiprināt ģimenes attiecības un atjaunot indivīdu un kopienu sociālo funkcionēšanu.

Sociālo pakalpojumu pieejamība - relatīva iespēja cilvēkiem, kam tas ir nepieciešams, saņemt attiecīgos sociālos pakalpojumus.

Sociālā piederība – pieņemšanas un iekļaušanas izjūta, ko personai sniedz sociālā vide: nozīmīgas personas, ģimene un tuvinieki, draugi, kolēģi, kaimiņi, kopiena.

Sociālā rehabilitācija – pasākumu kopums, kas vērsts uz sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošanu vai uzlabošanu.

Sociālpsiholoģiskā rehabilitācija – sociālā darba virziens, kura nolūks ir palīdzēt indivīdam un ģimenei risināt starppersonu un sociālās vides problēmas sniedzot psiholoģisku un sociālu atbalstu.

Starpdisciplinārā sanāksme atbalsta centrā – sanāksme, kurā piedalās atbalsta centra speciālisti, kas ir iesaistīti klienta sociālpsiholoģiskās rehabilitācijas procesā, sociālā gadījuma risināšanā (piemēram: sociālais darbinieks – gadījuma vadītājs, psihologs, sociālie audzinātāji, direktors, medicīnas māsa u.c.). Ir svarīgi, lai sanāksmē piedalās speciālisti, kas ir izglītoti likumdošanā, pārzina problēmas medicīniskos un psiholoģiskos aspektus.

Vajadzības - cilvēku un sociālu grupu objektīvi nosacīta prasība pēc materiālajām, garīgām, intelektuālām, kultūras un citām vērtībām, kas ir nepieciešamas dzīves darbībai.

Situācijas apraksts

Vardarbība ģimenē ir viena no nopietnākajām problēmām, kas apdraud ģimeņu stabilitāti un labklājību. Tā atstāj negatīvas sekas arī uz tautsaimniecību. Plānošanas dokumentā „Ģimenes valsts politikas pamatnostādnes 2011.–2017.gadam” norādīts, ka „Nepieciešami daudzveidīgi ģimenes atbalsta instrumenti, kas vērsti uz komunikācijas uzlabošanu starp ģimenes locekļiem, piemēram, vecāku izglītošana par nevardarbīgo bērnu audzināšanu.” Institūciju sadarbības un rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanas jomā ir nepieciešams izveidot vienotu palīdzības un sociālās rehabilitācijas sistēmu no vardarbības ģimenē cietušajiem un vardarbības veicējiem, kā arī koordinēt iesaistīto institūciju sadarbību vardarbības ģimenē profilaksē, konstatēšanā un rīcībā pēc vardarbības konstatēšanas. Dokumentā identificētās problēmas ir informācijas trūkums par palīdzības iespējām no vardarbības ģimenē cietušajiem, nepietiekamas speciālistu zināšanas par problēmām, saistītām ar vardarbību ģimenē, mazs palīdzības un rehabilitācijas pakalpojumu klāsts no vardarbības ģimenē cietušajiem, rehabilitācijas pakalpojumu trūkums vardarbības veicējiem.

Latgales plānošanas reģiona sociālo pakalpojumu attīstības programmā 2010.–2017.gadam 1.4. sadaļā SVID analīze liecina, ka Latgales vājās puses ir: sociālo pakalpojumu pieejamība laukos ir apgrūtināta nepietiekama transporta dēļ, supervīzijas neesamība, vardarbībā cietušajām personām trūkst īslaicīga atbalsta pakalpojumu.

Projekta ietvaros nodibinājuma speciālisti, izmantojot pasaules un mūsu valsts institūciju labās prakses piemērus, sava ikdienas darba un agrāk ieviesto projektu pieredzi, izstrādās un ievieš rehabilitācijas programmu, kas nodrošinās kompleksu pieeju vardarbības ģimenē mazināšanai un novēršanai, kura apvienos gan vardarbībā cietušo personu rehabilitāciju, gan arī darbu ar ģimenēm un vardarbību veikušajām personām. Mērķa grupām tiks nodrošinātas psihologa, psihoterapeita, jurista un sociālā darbinieka konsultācijas, saskarsmes prasmju apguve, „darba terapija”, kā arī citas metodes.

Nodibinājuma speciālisti vairāk kā piecus gadus veic krīzes situācijā nonākušu un vardarbībā cietušu bērnu rehabilitāciju, projektu ietvaros rehabilitējuši no vardarbības ģimenē cietušas sievietes. Līdz 2014.gada 31.decembrim valsts apmaksātu rehabilitāciju saņēmuši 1176 bērni pēc 30 un 60 dienu programmas un 179 pavadošās personas. Projektu ietvaros rehabilitētas 87 pilngadīgas personas. Pēc rehabilitācijas institūcijā cietusī persona visbiežāk atgriežas iepriekšējos apstākļos – ģimenē, kas „praktizē” vardarbību. Cietusī persona rehabilitācijas laikā ir prom no ģimenes. Tādējādi tieša viņa aprūpētāju (parasti vecāku, audžuvecāku) attiecību veidošanas pieredze ar bērnu netiek

sekmēta, netiek veidota jaunu attiecību pieredze konfliktējošo vecāku starpā, vīra un sievas starpā.

Ģimene ir izveidota sociāla grupa, kuras locekļi kopā dzīvo un saimnieko, atbild viens par otru. Lai ģimeni saglabātu, savstarpējās attiecības ir jāmācās kopt. Sociālajam darbam ar ģimeni ir jāvieš ticību, ka ģimene ir spējīga mainīties. Ikviena dzīvības forma pasaulē ir sistēma, kas savukārt ietilpst kādā lielā sistēmā. Tāpat kā dabā arī ģimenē viss ir savstarpēji saistīts. Ģimene ir atvērta sistēma. Ja tiek traucēts kāds posms, tad rodas traucējums visā ģimenē. Ģimeni veidojošie cilvēki tā vai citādi rīkojas konkrētas ģimenes sistēmas darbības likumu ietekmē. Tāpēc tiek strādāts ar visu ģimeni kopumā – ar ģimeni kā sistēmu, un ģimenes locekļu darbības tiek analizētas ģimenes kontekstā, ne atrauti no tās.

Programmas mērķi un uzdevumi

Programmas **mērķis** ir sekmēt vardarbības mazināšanos ģimenēs.

Programmas **uzdevumi** ir:

1. Sniegt atbalstu psiholoģisku un sociālu problēmu risināšanā.
2. Pētīt mērķauditorijas klientu resursus ar iespējām sniegt rekomendācijas, lai pasargātu viņus no tālākas vardarbības, vardarbīgas uzvedības.
3. Attīstīt klientu sociālās prasmes, ģimenes resursus, modelējot savstarpējās saskarsmes, darba, atpūtas un kopīga laika pavadīšanas situācijas.
4. Mācīt atpazīt emocijas un adekvātu dusmu un agresijas atreaģēšanu.

Mērķa grupas

1. Vardarbībā cietušas personas, t.sk. invalīdi.
2. No prettiesiskām darbībām cietušu bērnu, kas atrodas atbalsta centrā, vecāki.
3. No prettiesiskām darbībām cietuši bērni, kas atrodas atbalsta centrā valsts finansētā rehabilitācijas programmā, un projekta programmas ietvaros saņem papildus pakalpojumu kompleksu.
4. Vardarbību veikušas personas.

Programmas sasniedzamie rezultāti

Izstrādāta un aprobēta vardarbībā ģimenē cietušu personu rehabilitācijas programma, kura paredz kompleksu darbu ar vardarbībā cietušajām un vardarbību veikušajām personām, lai novērstu vardarbības sekas un mazinātu tās cēloņus.

Pielāgota materiālā bāze programmas ieviešanai, personālam nodrošinātas apmācības.

Sagatavoti metodiskie materiāli programmas ieviešanai un nodrošināta projekta publicitāte.

Programmas ieviešanas apraksts

Programmas ieviešanas laikā mērķa grupu vajadzības tiek risinātas sekojoši:

1. Vardarbībā cietušas personas, t.sk.invalīdi, dzīvojot 30 dienas institūcijā, saņem 8 psihologa/psihoterapeita un 5 sociālā darbinieka un pēc vajadzības jurista konsultācijas, mācās ģimenes dzīves modelēšanu, atsvaidzina mājsaimniecības vadīšanā noderīgas iemaņas, nepieciešamības gadījumā apgūst datorlietošanas pamatprasmes, darba terapijas ietvaros darbojas centra zaļās zonas, siltumnīcas un dārza kopšanas darbos, kokapstrādes darbnīcā.

2. No prettiesiskām darbībām cietušu bērnu, kas atrodas atbalsta centrā, vecāki, dzīvojot 5 dienas institūcijā, saņem 5 psihologa/ psihoterapeita, 3 sociālā darbinieka un pēc vajadzības jurista konsultācijas. Viņiem tiek veicinātas prasmes aprūpēt bērnu: saskarsmes ar bērnu veidošana, lietderīga laika pavadīšanas ,kopā ar bērnu strādājot un atpūšoties, novērtēšana un attīstīšana. Vecāki apzina savus personīgos resursus, dzīves vērtības un mērķus, saņem izglītojošu informāciju par vardarbību ģimenē un ģimenes konfliktu risināšanas iespējām.

3. No prettiesiskām darbībām cietuši bērni, kas atrodas atbalsta centrā, dzīvojot institūcijā 30 vai 60 dienu valsts apmaksātā sociālās rehabilitācijas kursā, pēc speciālista uzaicinājuma kopā ar vecākiem piedalās programmas īstenošanas aktivitātēs.

4. Vardarbību veikušās personas centrā ierodas 5 reizes 30 dienu laikā uz visu dienu, saņemot 5 psihologa, 5 psihoterapeita un 5 sociālā darbinieka konsultācijas, piedalās nodarbībās ģimenes attiecību sakārtošanai, dzīves prasmju un kokapstrādes telpās , centra zaļās zonas, siltumnīcas ,dārza un apkārtnes kopšanas darbos.

Obligāta prasība visiem projekta dalībniekiem ir piedalīšanās „darba terapijā” 2 stundas dienā.

Programmas īstenotāju komanda

Programmas ieviešanas vadītājs

Sociālie darbinieki

Psihologi/psihoterapeits

Sociālie audzinātāji

Medicīnas māsa

Nodarbību vadītāji

Ieviešanas soļi

1. Kontakta veidošana ar klientu
2. Situācijas novērtēšana
3. Atbalsts problēmas risināšanā
4. Grūtību formulēšana
5. Risinājumu plānošana
6. Resursu saskatīšana un piesaistīšana
7. Klienta resursu stiprināšana
8. Informācijas apmaiņa un konsultēšana
9. Izmaiņu novērtēšana

Programmas ieviešanas vadītājs starpdisciplinārajā sanāksmē informē rehabilitācijas komandu par klienta problēmām, kas zināmas pirms rehabilitācijas uzsākšanas.

Rehabilitācijas komandas starpdisciplinārajā sanāksmē notiek informācijas apmaiņa par klienta problēmām, veselības un psiholoģisko stāvokli, rehabilitāciju uzsākot.

Rehabilitācijas komanda vienojas par turpmākajiem uzdevumiem.

Novērojumi tiek fiksēti un analizēti.

Rehabilitācijas komanda sanāksmē iepazīstas ar konsultāciju un nodarbību rezultātiem, izvērtē un analizē klienta uzvedības, emocionālā un fiziskā stāvokļa izmaiņas.

Klientam rehabilitācijas kursa laikā tiek aizpildīta Pielikuma veidlapas atbilstoši klienta mērķa grupai.

Noslēdzoties rehabilitācijas kursam, klients sniedz atgriezenisko saiti un saņem rekomendācijas.

Projekta sociālā darba programma

Mērķa grupas

1. Vardarbībā cietušas personas, t.sk. invalīdi.
2. No prettiesiskām darbībām cietušu bērnu, kas atrodas atbalsta centrā, vecāki.
3. No prettiesiskām darbībām cietuši bērni, kas atrodas atbalsta centrā valsts finansētā rehabilitācijas programmā, un projekta programmas ietvaros saņem papildus pakalpojumu kompleksu.
4. Vardarbību veikušas personas.

Programmas sasniedzamie mērķi

Vardarbība ģimenē ir viena no nopietnākajām problēmām, kas apdraud ģimeņu stabilitāti un labklājību, kas var izjaukt ģimeņu dzīves ciklu un no paaudzes paaudzē pārmantot disfunkcionālas attiecības ģimenē.

Vardarbība ģimenē būtiski ietekmē gan atsevišķus indivīdus, gan sabiedrību kopumā. Ja vēl pirms dažiem gadu desmitiem vardarbība ģimenē – īpaši pret sievietēm un bērniem – tika uztverta kā ģimenes iekšējā lieta, tad pēdējā laikā tiek atzīts, ka šī ir problēma, ar kuru jācīnās valsts līmenī.

Konsultāciju laikā tiek sniegts atbalsts, apzināti pašu klientu resursi, veicināta izpratne par vardarbību, tās cēloņiem un sekām. Tiek atspoguļota ģimene kā sistēma, tās mijiedarbība.

Programmas īstenošanas metodoloģija

• Vardarbībā cietušās personas

5 x 45 minūtes sociālā darbinieka konsultācijas:

1. Atbalsta sniegšana, informācijas sniegšana, kur un kādu palīdzību var saņemt (iesniegums par liegumu tuvoties, valsts apmaksātas juridiskās palīdzības saņemšanas iespējas u.c.).
2. Vardarbība ģimenē. Izpratne par vardarbību ģimenē, sekas, kuras skar ģimenes locekļus. Nodarbību laikā tiek izrunāti vardarbību veidi, notiek to analīze.
3. Varmākas atpazīšana/portreti. Nodarbības laikā tiek apskatīti vairāki varmāku tipi, viņu uzvedība.
4. Varas un kontroles analīze. Nodarbību laikā tiek apskatīti un atpazīti varas un kontroles veidi.

5. Izvēle – doties prom, pakļauties, pretoties. Atgriezeniskā saite. Rekomendācijas.

Konsultācijas notiek no vardarbības cietušām personām.

Laiks	Tēma/mērķis/saturs	Metodes	Resursi
45 min.	Iepazīšanās ar klientu, situāciju. Informācijas sniegšana par iespējām saņemt palīdzību. Atbalsta/resursu apzināšana	Saruna	Darba lapa “Atbalsta/resursu apzināšana” (Pielikums Nr.4)
45 min.	Vardarbība, tās veidi. Nodarbības laikā tiek veicināta izpratne par vardarbību ģimenē, sekām, kuras skar ģimenes locekļus.	Praktiska nodarbība	A4 formāta lapa, rakstāmpiederumi Vardarbības novērtējuma anketa (Pielikums Nr.3) Vardarbības veidi, to atpazīšana – uzskates materiāli
45 min.	Varmākas atpazīšana/portreti.	Praktiska nodarbība	Uzskates materiāli
45 min.	Varas un kontroles analīze. Nodarbības laikā tiek apskatīti varas un kontroles varianti, to atpazīšana.	Praktiska nodarbība	Uzskates materiāli
45 min.	Doties prom, pakļauties, pretoties. Nodarbībā tiek analizēta iespēja atbrīvoties no vardarbības. Atgriezeniskā saite, rekomendācijas.	Saruna	Novērtējuma anketa (Pielikums Nr.2)

• **Vardarbībā cietušo bērnu vecāki**

3 x 45 minūtes garas sociālā darbinieka konsultācijas:

1. Iepazīšanās, situācijas apzināšana, resursu apzināšana, to atpazīšana, izmantošanas iespējas
2. Bērna vecāku sociālo prasmju /dzīves prasmju izvērtēšana (praktiska nodarbība), prasmju treniņš, izmantojot regulāru video atgriezenisko saiti, materiāli praktiskajai nodarbībai – ar mērķi, lai izvērtētu, kādas sociālās/dzīves prasmes ir jāuzlabo.
3. Atgriezeniskā saite. Rekomendācijas.

Konsultācijas var notikt gan tikai ar vecākiem, gan ar vienu vecāku un bērnu, gan ar abiem vecākiem un bērnu, gan ar abiem vecākiem un vairākiem ģimenes bērniem.

Laiks	Tēma/mērķis/saturs	Metodes	Resursi
45 min	Iepazīšanās ar klientu, ar situāciju. Ārējo resursu apzināšana, atbalsta iespējas.	Saruna	Darba lapa „Atbalsta/resursu apzināšana”(Pielikums Nr.4)
45 min	Praktiskās nodarbības laikā (nodarbības metodisko materiālu izvēlas ņemot vērā nodarbības dalībniekus) tiek apzinātas dalībnieku sociālās/dzīves prasmes	Praktiska nodarbība	Vajadzību izvērtēšanas anketa (Pielikums Nr.1) Videokamera, dators, projektor
45 min.	Atgriezeniskā saite. Rekomendācijas.	Saruna	Novērtējuma anketa (Pielikums Nr.2)

• **Vardarbību veikušas personas**

5 x 45 minūšu garas sociālā darbinieka konsultācijas:

1. Iepazīšanās, situācijas apzināšana, resursu apzināšana, to atpazīšana, izmantošanas iespējas.
2. Vardarbības atpazīšana – veicināt izpratni par vardarbību, savas vardarbīgās uzvedības atpazīšanu, saistot ar iepriekšējās dzīves pieredzi, atbildības uzņemšanās par savu rīcību.
3. Vardarbības sekas – veicināt izpratni par vardarbībā radītajām sekām sev tuvo cilvēku- partnera, bērnu, ja tādi ir, dzīvēs, kā arī apzināties iepriekšējā dzīves periodā pret pašu piedzīvotās vardarbības sekas pašā dzīvē.
4. Atbildības uzņemšanās par vardarbīgo uzvedību – veicināt atbildības izjūtu par vardarbības paušanu, apzināties uzvedības korekcijas iespējas.
5. Atgriezeniskā saite – nodarbību, sadarbības, ieguvuma un zaudējuma izvērtējums. Rekomendācijas.

Konsultācijas notiek vardarbību veikušām personām.

Laiks	Tēma/mērķis/saturs	Metodes	Resursi
45 min.	Iepazīšanās ar klientu, ar situāciju, resursu apzināšana	Saruna	
45 min.	Vardarbības atpazīšana - veicināt izpratni par vardarbību, savas vardarbīgās uzvedības atpazīšanu, saistot ar iepriekšējās dzīves pieredzi, atbildības uzņemšanās par savu rīcību. Nodarbības laikā klients veido aprakstu ar vardarbības veidiem partnerattiecībās, pret bērnu(iem)u.c.. Vardarbības atpazīšana, kuru pielietojis vardarbības veicējs, situācijas analīze – vardarbības iemesls – citāda rīcība situācijas risināšanai.	Praktiska nodarbība	A4 formāta lapas, rakstāmpiederumu, izdales materiāls Vardarbības veidi, to atpazīšana - uzskates materiāli (Pielikums Nr.5).
45 min.	Veicināt izpratni par vardarbībā radītajām sekām sev tuvo cilvēku- partnera, bērnu dzīvēs, ja tādi ir, kā arī apzināties iepriekšējā dzīves periodā pret pašu piedzīvotās vardarbības sekas pašā dzīvē.	Praktiska nodarbība	A4 formāta lapas, rakstāmpiederumi, izdales materiāls no 2.nodarbības
45 min.	Atbildības uzņemšanās par vardarbīgo uzvedību – veicināt atbildības izjūtu par vardarbības paušanu, apzināties uzvedības korekcijas iespējas.	Praktiska nodarbība	A4 formāta lapas, zīmuļi u.c. rakstāmpiederumi
45 min.	Atgriezeniskā saite – nodarbību, sadarbības, ieguvuma un uzlabojuma izvērtējums. Rekomendācijas.	Saruna	Novērtējuma anketa (Pielikums Nr.2)

Projekta psiholoģiskā darba programma

Psihologa darbs ar vardarbībā cietušām personām

Tikšanās reizes – 8

Laiks	Tēma/mērķis/saturs	Metodes	Resursi
45 min.	<u>Tēma:</u> Iepazīšanās ar vardarbībā cietušo personu. Kontakta veidošana. <u>Mērķis:</u> Pozitīvas saskarsmes un uzticēšanās starp klientu un psihologu veicināšana. Drošas un atbalstošas vides veicināšana. <u>Saturs:</u> Saruna par klienta motivāciju darbam ar psihologu, genogrammas izpēte.	Saruna	
45 min.	<u>Tēma:</u> Ar traumatisko pieredzi saistīto izjūtu apzināšanās. <u>Mērķis:</u> Radīt izpratni par izjūtām kopumā, personīgo izjūtu atpazīšana dažādās situācijās, īpaši ar traumatisko pieredzi saistītajās, emociju izreaģēšana. <u>Saturs:</u> Izmantot projektīvo metodi „Sajūtu pasaule”, emociju uzskaitījuma darba lapas. Pēc vajadzības izmanto arī asociatīvās/metaforās kārtis.	Saruna	Projektīvās metodes „Sajūtu pasaule” standartlapa,(Pielikums Nr.7), emociju uzskaitījuma lapa (Pielikums Nr.6), krāsainie zīmuļi. Asociatīvās/metaforās kārtis.(Pielikums Nr.8)
45 min.	<u>Tēma:</u> Vardarbības apļa dinamika ģimenē. <u>Mērķis:</u> Palīdzēt atpazīt vardarbības apļa dinamiku savā ģimenē un iespēju pārtraukt neveselīgā attiecību cikla: spriedze - vardarbība- „medusmēnesis”atkārtošanos. <u>Saturs:</u> Klients noklausās izglītojošu informāciju par vardarbības ciklu. Klients veido izpratni par vardarbības cikla atpazīšanu savā ģimenē un izvērtē savu lomu vardarbības procesā. Klients zīmē savas ģimenes	Saruna	Papīrs, zīmulis, nelieli akmentiņi vai smilšu terapijā izmantojamās figūras.

	izjūtu apli, izvieto tajā figūras, lai uzskatāmi redzētu emocionālo situāciju ģimenē.		
45 min.	<u>Tēma:</u> „Upura” loma vardarbīgās attiecībās ģimenē. <u>Mērķis:</u> „Upura” lomas apzināšana un izpratne par tai sekojošajām izjūtām un uzvedības modeļiem. <u>Saturs:</u> Klients pastāsta savu pieredzi „upura” lomā. Stāsta par piedzīvotajām izjūtām un uzvedību, tādējādi izreaģējot negatīvo pieredzi.	Saruna	
45 min.	<u>Tēma:</u> Alternatīvi risinājumi „upura” lomas uzvedības modeļiem. <u>Mērķis:</u> Veidot alternatīvu pieredzi problēmas risināšanā. Attīstīt spēju neatrasties „upura ” lomā. <u>Saturs:</u> Tiek izmantota eksternalizācijas metode. Eksternalizēta /atdalīta/ tiek klienta problēma- „esmu upuris”. Problēmai klients dod vārdu, formu, krāsu, smaržu utt. Problēma tiek izpētīta kā patstāvīga parādība (tās parašas, plāni, kur/kā tā jūtas labi, mērķi.) Tiek pētītas klienta attiecības ar problēmu. Klienta pašvērtējuma celšana.	Saruna	
45 min.	<u>Tēma:</u> Adekvāts pašvērtējums. <u>Mērķis:</u> Veicināt adekvāta pašvērtējuma veidošanos, savas vērtības apzināšanās. <u>Saturs:</u> Sarunas laikā tiek noskaidrotas klienta stiprās puses /raksturā, prasmēs, vizuālajā tēlā utt./ Tiek palīdzēts klientam ieraudzīt viņa resursus un iespējas tos izmantot	Saruna	

45 min.	<u>Tēma:</u> Adekvāts pašvērtējums. <u>Mērķis:</u> Veicināt adekvāta pašvērtējuma veidošanos, savas vērtības apzināšanās. <u>Saturs:</u> Sarunas laikā tiek ļaut klientam izvērtēt savu spēju, prasmju, pozitīvo rakstura īpašību nozīmi un dzīves kvalitāti. Lai veicinātu labāku sevis izpratni, tiek izmantotas asociatīvās/ metaforās kārtis. Kārtis ļauj „vizualizēt” savu pašvērtējumu un uzskatāmi izprast adekvāta pašvērtējuma nozīmību.	Saruna	Asociatīvās/Metaforās kārtis (Pielikums Nr.8)
45 min.	<u>Tēma:</u> Atgriezeniskā saite. <u>Mērķis:</u> Sniegt atbalstu klientam, saņemt klienta izvērtējumu kopīgajai sadarbībai, atspoguļot klienta izaugsmi. <u>Saturs:</u> Sarunas laikā klients izvērtē iegūto pieredzi darbā ar psihologu. Psihologs atspoguļo klienta pieredzi un resursus no sava skatupunkta. Tiek sniegts atbalsts klientam un mutiskas rekomendācijas (ja nepieciešams) turpmākām psihologa konsultācijām vai psihoterapijai.	Saruna	

Psihologa darbs ar vardarbībā cietuša bērna, kas atrodas atbalsta centrā, vecākiem

Tikšanās reizes – 5

Laiks	Tēma/mērķis/saturs	Metodes	Resursi
45 min.	<u>Tēma:</u> Iepazīšanās, kontakta veidošana. <u>Mērķis:</u> Iepazīt ģimeni, veidot drošu un atbalstošu vidi. <u>Saturs:</u> Iepazīšanās ar ģimeni, ģimenes vēsture, vecāku kā bērnu emocionālā pieredze. Ģimenes sistēmas atspoguļošana genogrammā. Konsultācijā piedalās vecāki.	Saruna	
45 min.	<u>Tēma:</u> Bērna emocionālā sfēra pēc traumatiskas pieredzes. <u>Mērķis:</u> konstatēt kādas ir vecāku zināšanas bērnu emocionālās audzināšanas jomā, papildināt tās, veidot padziļinātu izpratni par traumatiskās pieredzes ietekmi uz emocionālo sfēru. <u>Saturs:</u> Saruna ar vecākiem par emocionālās sfēras izmaiņām, konstatētie simptomi vardarbībā cietušam bērnam, to izskaidrošana. Vecāku novērojumi par bērnu, iespējamie uzvedības korekcijas varianti bērnam, vecāku emocionālā atbalsta nepieciešamība. Konsultācijā piedalās vecāki.	Saruna	
45 min.	<u>Tēma:</u> Sadarbība starp vecākiem un bērniem. <u>Mērķis:</u> atspoguļot vecākiem bērnu izjūtas, izvērtēt nepieciešamo atbalstu bērniem. <u>Saturs:</u> Izmantojot metodi „Ģimenes skulptūra”, tiek dota iespēja ģimenei atspoguļot savas izjūtas un neverbālā veidā „stāstīt” par tām, kā arī veidojas izpratne par nepieciešamo atbalstu.	Saruna, „Ģimenes skulptūra”	Papīrs, zīmulis/ja izmanto metodi „Ģimenes zīmējums”./

	Pēc vajadzības var izmantot arī „Ģimenes zīmējumu „zvēros””. Konsultācijā piedalās bērni un vecāki.		
45 min.	<u>Tēma:</u> Sadarbība starp vecākiem un bērniem. Atbalsta sniegšana. <u>Mērķis:</u> Sniegt bērniem nepieciešamo atbalstu. <u>Saturs:</u> Tiek izmantotas smilšu spēles tehnikas. Ģimene kopā izveido smilšu „bildi” par noteiktu tēmu. Psihologs palīdz aktualizēt ģimenes emocionālās vajadzības un nepieciešamo atbalstu. Palīdz saskatīt ģimenes iekšējos resursus. Konsultācijā piedalās bērni un vecāki.	Saruna, Smilšu spēles tehnikas.	Smilšu kaste, smilšu spēlē izmantojamās figūras.
45 min.	<u>Tēma:</u> Atgriezeniskā saite. <u>Mērķis:</u> Sniegt atbalstu klientam un viņa ģimenei, saņemt klienta izvērtējumu kopīgajai sadarbībai, atspoguļot klienta izaugsmi. <u>Saturs:</u> Sarunas laikā klients izvērtē iegūto pieredzi darbā ar psihologu. Psihologs atspoguļo klienta pieredzi un resursus no sava skatupunkta. Tiek sniegts atbalsts klientam un mutiskas rekomendācijas (ja nepieciešams) turpmākām psihologa konsultācijām vai psihoterapijai.		

Psihologa darbs ar vardarbību veikušu personu

Tikšanās reizes – 5

Laiks	Tēma/mērķis/saturs	Metodes	Resursi
45 min.	<u>Tēma:</u> Iepazīšanās, kontakta veidošana. <u>Mērķis:</u> Pozitīvu savstarpējo attiecību veidošana, drošas, atbalstošas vides nodrošināšana. <u>Saturs:</u> Iepazīšanās ar klientu, ģimenes vēsture, emocionālā pieredze. Klienta ģimenes sistēmas atspoguļošana genogrammā. Atbalsta sniegšana.	Saruna	
45 min.	<u>Tēma:</u> Dzimumu teorija. Vīrišķība, sievišķība. <u>Mērķis:</u> Veidot klientam priekšstatu par adekvātām dzimumu lomām, ar sievišķību un vīrišķību saistītām uzvedības izpausmēm. <u>Saturs:</u> Sarunā ar klientu tiek noskaidrota viņa izpratne par dzimumu lomām un tām sekojošo uzvedību, dota iespēja klientam analizēt savas pieredzes veidošanos. Palīdzēts veidot alternatīvu priekšstatu par dzimumu lomām, pārrunāts, kā raksturojas vīrišķīgs vīrietis un sievišķīga sieviete.	Saruna	
45 min.	<u>Tēma:</u> Emocionālās sfēras izmaiņas vardarbībā cietušām personām. <u>Mērķis:</u> Radīt priekšstatu par emocionālās sfēras un uzvedības izmaiņām vardarbības rezultātā bērniem un partneriem. <u>Saturs:</u> Sarunā klientam ļaut atspoguļot ģimenes locekļu izjūtas, piedzīvojot vardarbību. Izprast savu izjūtu un vardarbīgās uzvedības kopsakaru.	Saruna	

45 min.	<u>Tēma:</u> Uzvedības maiņa, motivācija izmaiņām. <u>Mērķis:</u> Palīdzēt klientam izveidot citus / nevardarbīgus/ attiecību un uzvedības modeļus. <u>Saturs:</u> Psihologs atspoguļo iepriekšējās tikšanās reizēs iegūto informāciju par klienta uzvedības modeļiem, interpretē to iespējamās cēloņus. Aicina klientu veidot adekvātus attiecību un uzvedības modeļus. Motivē uz nepieciešamību izturēties nevardarbīgi.	Saruna	
45 min.	<u>Tēma:</u> Atgriezeniskā saite. <u>Mērķis:</u> Sniegt atbalstu klientam, saņemt klienta izvērtējumu kopīgajai sadarbībai, atspoguļot klienta izaugsmi. <u>Saturs:</u> Sarunas laikā klients izvērtē iegūto pieredzi darbā ar psihologu. Psihologs atspoguļo klienta pieredzi un resursus no sava skatupunkta. Tiek sniegts atbalsts klientam un mutiskas rekomendācijas (ja nepieciešams) turpmākām psihologa konsultācijām vai psihoterapijai.	Saruna	

Psihoterapeita darbs ar vardarbību veikušu personu

Psihoterapijas sesijas - 5

Laiks	Tēma/mērķis/saturs	Metodes	Resursi
45 min.	<u>1.Tēma:</u> Iepazīšanās, kontakta veidošana. <u>Mērķis:</u> Pozitīvu savstarpējo attiecību veidošana, drošas, atbalstošas vides nodrošināšana. <u>Saturs:</u> Iepazīšanās ar klientu. Psihoterapijas mērķu un būtības izskaidrošana klientam. Klienta motivēšana sadarbībai.	Saruna	
45 min.	<u>2.Tēma:</u> Genogramma. Ģimenes kā sistēmas izpēte. <u>Mērķis:</u> Atspoguļot klientam pieredzi, kura gūta izejošajā ģimenē, attiecību modeļus izejošajā ģimenē. <u>Saturs:</u> Saruna ar klientu par bērnības pieredzi, attiecību ar vecākiem raksturojums. Emocionālā pieredze attiecībās ar vecākiem, citiem ģimenes locekļiem. Klients risina iespējamo traumatisko bērnības pieredzi.	Saruna	
45 min.	<u>3.Tēma:</u> Agresīvas uzvedības iespējamo cēloņu apzināšana un izpratne. <u>Mērķis:</u> Ļaut klientam izprast savas uzvedības rašanās iemeslus, vardarbības saistību ar iepriekšējo pieredzi. <u>Saturs:</u> Sarunā akcentēt iespējamus cēloņus, kuri noved pie agresīvas uzvedības. Veidot klienta izpratni par kopsakaru starp iepriekšējo dzīves pieredzi un šā brīža agresīvo uzvedību. Veicināt agresīvo reakciju mazināšanos.	Saruna	
45 min.	<u>4. Tēma:</u> Agresijas atpazīšana. Izpratne par savām izjūtām.	Saruna	

	<u>Mērķis:</u> Veidot izpratni par agresīvās uzvedības saistību ar citām izjūtām, piemēram, kaunu, vainas sajūtu, skumjām utt. <u>Saturs:</u> Izmantojot asociatīvās / metaforās kārtis tiek pārrunātas tās klienta izjūtas, kuras viņš pats uzskata par postošām. Tiek veicināts izreaģēt agresiju, izmantojot iepriekšējā sesijā iegūto informāciju.		Asociatīvās/Metaforās kārtis (Pielikums Nr.8)
45 min.	<u>5. Tēma:</u> Atgriezeniskā saite. <u>Mērķis:</u> Sniegt atbalstu klientam, atspoguļot sadarbības rezultātu, vajadzības gadījumā motivēt turpmākai ilgstošai psihoterapijai. <u>Saturs:</u> Sarunas laikā klients izvērtē iegūto pieredzi darbā psihoterapijas laikā, saņem atgriezenisko saiti no psihoterapeita un klienta resursu pozitīvu izvērtējumu, saņem informāciju par psihoterapijas turpmāku nepieciešamību.	Saruna	

Darba terapijas un dzīves prasmju veicināšanas piedāvājamās aktivitātes projekta klientiem

Gada mēnesis	Aktivitātes
Janvāris, februāris, marts	Centra teritorijā – sniega tīrīšana, ledus tīrīšana no sniega slidotavas vajadzībām, smilts kaisīšana uz ietvēm. Siltumnīcā – sniega ienešana. Zemes sagatavošana sēšanai kastēs stādu vajadzībām, puķu un dārzeņu sēšana, stādu piķēšana, laistīšana.
	Darbs virtuvē – palīdzība pavāram : dārzeņu un sakņu mizošana un tīrīšana, u.c. Ēdamzālē – telpas uzkopšana pēc ēdienreizēm, mīksto mēbeļu tīrīšana. Pagrabā – kartupeļu, sakņu un konservu nogādāšana uz virtuvi, pagraba kārtošana.
	Centra telpās – pēc vajadzības : telpu mitrā uzkope, mēbeļu mitrā apkope, puķu kopšana un laistīšana, tīrīšanas darbi rotaļu telpā un bērnu istabiņās, logu tīrīšana, svētku rotājumu izvietošana koplietošanas telpās.
	Nodarbības mājturībā : ēst gatavošana , galda klāšana, virtuves sadzīves tehnikas kopšana, trauku mazgāšana, drēbju un veļas kopšana un mazgāšana, videi draudzīgu tīrīšanas un mazgāšanas līdzekļu izmantošana, atkritumu šķirošanas apguve. Jaunu prasmju apgūšana : šūšana, adīšana, tamborēšana, filcēšana, tapošana, pārļošana, marmorizēšana , čunčošana, rotu izgatavošana dažādās tehnikās, batikošana, zīda apgleznošana, apsveikumu un svētku rotājumu izgatavošana no dažādiem materiāliem Nodarbības darbnīcā: kokmateriāla sagatavošana nelielu remontdarbu vajadzībām un dekoratīvajai iededzināšanai, dekoratīvā iededzināšana, krēsla vai taburetes kājas nostiprināšana, durvju slēdzenes nomaiņa, ūdens krāna

	blīves nomaiņa, mēbeļu dekupāža, mēbeļu krāsošana vecināšanas tehnikā, koka lāpstas sniega tīrīšanai pagatavošana u.c.
Aprīlis, maijs, jūnijs	Centra teritorijā – pērnās zāles un lapu grābšana, atkritumu vākšana zaļajā zonā gar ceļa un meža malu, ietvju slaucīšana, novadgrāvja tīrīšana, rožu dobjū atbrīvošana no egļu zariem, puķu dobjū uzrakšana, augļu un dekoratīvo koku un ogulāju aprakšana, krūmu apgriešana un pārstādīšana, skujeņu un apstādījumu krūmu, rožu mēslošana, apmaļu ravēšana. Puķu stādīšana, laistīšana un ravēšana, zāles pļaušana, nopļautās zāles grābšana. Rotaļu un volejbola laukumu uzturēšana kārtībā (ravēšana, izlīdzināšana ar grābekli, apmalu veidošana) . Siltumnīcā – lecekšu uzrakšana, augsnes sagatavošana sēšanai un stādīšanai, garšaugu un redīsu sēšana, sīpolu un tomātu stādīšana, laistīšana, ravēšana. Dārzā – augļu koku balsināšana, nokaltušo zaru izgriešana, mēslošana . Kultūraugu sēšana, kartupeļu stādīšana. Laistīšana un ravēšana. Pagrabā – tīrīšana un kārtošana pēc ziemas sezonas.
	Darbs virtuvē – palīdzība pavāram : dārzeņu un sakņu mizošana un tīrīšana, u.c. Ēdamzālē – telpas uzkopšana pēc ēdienreizēm, mīksto mēbeļu tīrīšana.
	Centra telpās – pēc vajadzības : telpu mitrā uzkope, mēbeļu mitrā apkope, puķu kopšana un laistīšana, tīrīšanas darbi rotaļu telpā un bērnu istabiņās, logu tīrīšana, svētku rotājumu izvietošana koplietošanas telpās. Puķu un dārzeņu stādu kopšana, piķēšana.
	Nodarbības mājturībā : ēst gatavošana , galda klāšana, virtuves sadzīves tehnikas kopšana, trauku mazgāšana, drēbju un veļas kopšana un mazgāšana, videi draudzīgu tīrīšanas un mazgāšanas līdzekļu izmantošana, atkritumu šķirošanas apguve. Jaunu prasmju apgūšana : šūšana, adīšana, tamborēšana, filcēšana, tapošana, pārļošana, čunčošana, rotu

	izgatavošana dažādās tehnikās, marmorizēšana , batikošana, zīda apgleznošana, apsveikumu un svētku rotājumu izgatavošana no dažādiem materiāliem u.c. Nodarbības darbnīcā: kokmateriāla sagatavošana nelielu remontdarbu vajadzībām un dekoratīvajai iededzināšanai, dekoratīvā iededzināšana, krēsla vai taburetes kājas nostiprināšana, mēbeļu dekupāža, mēbeļu krāsošana vecināšanas tehnikā , durvju slēdzenes nomaiņa, ūdens krāna blīves nomaiņa, putnu būra pagatavošana, velosipēda remontdarbi u.c.
Jūlijs, augusts ,septembris	Centra teritorijā – ietvju slaucīšana, apmaļu ravēšana, atkritumu vākšana zaļajā zonā gar ceļa un meža malu, novadgrāvja tīrīšana, zāles pļaušana un grābšana, apstādījumu un puķu dobjū ravēšana un laistīšana. Rotaļu un volejbola laukumu uzturēšana kārtībā (ravēšana, izlīdzināšana ar grābekli, apmalu veidošana) . Siltumnīcā – laistīšana un ravēšana, tomātu stādu apkopšana (pazarīšu izlaušana, piesiešana). Dārzā – ravēšana, dārzeņu un sakņu nogādāšana uz virtuvi, ogu lasīšana. Sīpolu, kartupeļu un sakņu novākšana, nogādāšana pagrabā. Pagrabā – jaunās ražas un konservu nogādāšana uzglabāšanai, kārtošana.
	Darbs virtuvē – palīdzība pavāram : dārzeņu un sakņu mizošana un tīrīšana, konservēšana , ievārījumu vārīšana u.c. Ēdamzālē – telpas uzkopšana pēc ēdienreizēm, mīksto mēbeļu tīrīšana.
	Centra telpās – pēc vajadzības : telpu mitrā uzkope, mēbeļu mitrā apkope, puķu kopšana un laistīšana, tīrīšanas darbi rotaļu telpā un bērnu istabiņās, logu tīrīšana, svētku rotājumu izvietošana koplietošanas telpās.
	Nodarbības mājturībā : ēst gatavošana , galda klāšana, virtuves sadzīves tehnikas kopšana, trauku mazgāšana, drēbju un veļas kopšana un mazgāšana, videi draudzīgu tīrīšanas un mazgāšanas līdzekļu izmantošana, atkritumu šķirošanas apguve.

	Jaunu prasmju apgūšana : šūšana, adīšana, tamborēšana, filcēšana, tapošana, pārļošana, marmorizēšana , čunčošana, rotu izgatavošana dažādās tehnikās, batikošana, zīda apgleznošana, apsveikumu un svētku rotājumu izgatavošana no dažādiem materiāliem u.c. Nodarbības darbnīcā: kokmateriāla sagatavošana nelielu remontdarbu vajadzībām un dekoratīvajai iededzināšanai, dekoratīvā iededzināšana, krēsla vai taburetes kājas nostiprināšana, durvju slēdzenes nomaiņa, ūdenskrāna blīves nomaiņa, lauka darba rīku remontdarbi, mēbeļu dekupāža, mēbeļu krāsošana vecināšanas tehnikā , velosipēda remontdarbi u.c.
Oktobris, novembris, decembris	Centra teritorijā – ietvju slaucīšana, lapu grābšana, atkritumu vākšana zaļajā zonā gar ceļa un meža malu, apstādījumu krūmu apgriešana, ziemciešu sagatavošana ziemas periodam, rožu dobjū ieziemošana, sniega tīrīšana, ledus tīrīšana no sniega slidotavas vajadzībām, smilts kaisīšana uz ietvēm. Siltumnīcā – tīrīšanas darbi pēc ražas novākšanas, dezinfekcija, uzrakšana, mēslošana. Dārzā – augļu koku ieziemošana. Pagrabā – kartupeļu pārslasīšana, kartupeļu un konservu nogādāšana uz virtuvi. telpu kārtošana.
	Darbs virtuvē – palīdzība pavāram : dārzeņu un sakņu mizošana un tīrīšana, konservēšana ,ābolu sulas konservēšana u.c. Ēdamzālē – telpas uzkopšana pēc ēdienreizēm, mīksto mēbeļu tīrīšana.
	Centra telpās – pēc vajadzības : telpu mitrā uzkope, mēbeļu mitrā apkope, puķu kopšana un laistīšana, tīrīšanas darbi rotaļu telpā un bērnu istabiņās, logu tīrīšana, svētku rotājumu izvietošana koplietošanas telpās.
	Nodarbības mājturībā : ēst gatavošana , galda klāšana, virtuves sadzīves tehnikas kopšana, trauku mazgāšana, drēbju un veļas kopšana un mazgāšana, videi draudzīgu tīrīšanas un mazgāšanas līdzekļu izmantošana, atkritumu

	šķīrošanas apguve. Jaunu prasmju apgūšana: šūšana, adīšana, tamborēšana, filcēšana, tapošana, pārļošana, marmorizēšana , čunčošana, rotu izgatavošana dažādās tehnikās, batikošana, zīda apgleznošana, sveču liešana, apsveikumu un svētku rotājumu izgatavošana no dažādiem materiāliem u.c. Nodarbības darbnīcā: kokmateriāla sagatavošana nelielu remontdarbu vajadzībām un dekoratīvajai iededzināšanai, dekoratīvā iededzināšana, krēsla vai taburetes kājas nostiprināšana, durvju slēdzenes nomaiņa, ūdenskrāna blīves nomaiņa, lauka darba rīku remontdarbi, mēbeļu dekupāža, mēbeļu krāsošana vecināšanas tehnikā , velosipēda remontdarbi, koka „kājas ” pagatavošana eglītei u.c.
--	---

Darba terapijas ietvaros piedāvājamās aktivitātēs projekta klientiem notiek prasmju veidošanas vai uzlabošanas treniņš, nodarbības tiek pastāvīgi filmētas video, skatītas un analizētas kopā ar konkrētajiem mērķa grupas klientiem (tiek izmantoti video kamera, dators, projektors).

Pielikumi

Pielikums Nr.1

Klienta vajadzību novērtēšanas anketa

Vārds, uzvārds _____

Datums _____

	Jūsu vērtējums	Palīdzības nepieciešamība
	1-5	1-5
Fiziskā veselība		
Izglītība		
Darbs		
Nauda		
Alkohola lietošana		
Narkotiku lietošana		
Medikamentu lietošana		
Attiecības ar draugiem		
Attiecības ģimenē		
Seksuālās attiecības		

Vardarbība (ģimenē vai ārpus)		
Problēmas ar likumu		
Brīvā laika pavadīšana		
Spēja lūgt palīdzību		
Spēja lūgt palīdzību institūcijās		
Attiecības ar bērniem		
Emocionālā sfēra		
Māja/pajumte		
Azarta spēles		
Dokumenti		
Garīgā sfēra		

1. ailē

1 = praktiski nav problēma

2 = nedaudz uztrauc

3 = vidēji uztrauc

4 = diezgan lielā mērā uztrauc

5 = šī problēma ārkārtīgi uztrauc
nepieciešama

2.ailē

1 = nav vajadzīga palīdzība

2 = palīdzība īpaši nav nepieciešama

3 = palīdzību varētu sniegt

4 = palīdzība ir nepieciešama

5 = palīdzība ir ārkārtīgi

Pielikums Nr. 2

Sociālā darbinieka konsultāciju novērtējuma un **klienta atgriezeniskās saites** anketa

Šajās konsultācijās es
iemācījos _____

Šajās konsultācijās es
sapratu _____

Šajās konsultācijās es
pārliecinājos _____

Šajās konsultācijās es
kļuvu _____

Šajās konsultācijās man
neizdevās _____

Man sagādāja
grūtības _____

Šajās konsultācijās es
noticēju _____

Es gribētu
atkārtot _____

Es gribētu
turpināt _____

Sabiedrības integrācijas
fonds

Pielikums Nr.3

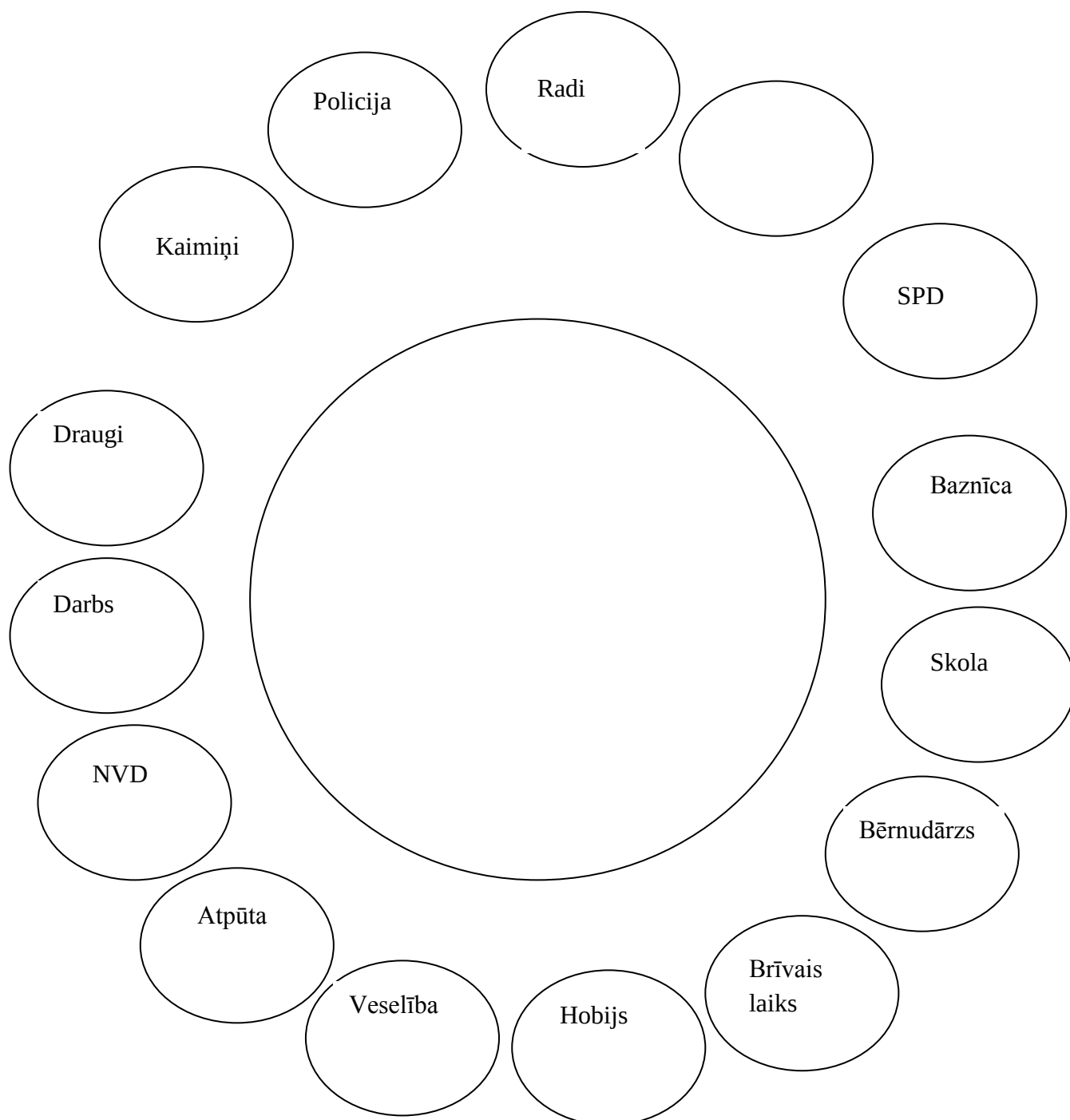
Vardarbības novērtēšanas anketa

Jā	Nē	Piezīmes	
			Vai pēdējā gada laikā vardarbība ir kļuvusi intensīvāka, vai nopietnāka?
			Vai pāridarītāja īpašumā ir ierocis? Ja ir, tad piezīmēs atzīmējiet kāds.
			Vai gada laikā, dzīvojot kopā, esat pašķīrušies? Ja kopdzīves nav bijis, neatzīmējiet neko.
			Vai pāridarītājs ir bezdarbnieks?
			Vai pret jums jebkad ir lietots ierocis vai draudēts izmantojot nāvējošu ieroci? Piezīmēs atzīmējiet, kāda veida ierocis tas bija.
			Vai pāridarītājs ir izteicis nāves draudus?
			Vai pāridarītājs ir izvairījies no aresta par vardarbību ģimenē?
			Vai jums ir bērni no citiem vīriešiem?
			Vai pāridarītājs jums ir kādreiz licis iesaistīties dzimumsakaros bez jūsu piekrišanas?
			Vai pāridarītājs ir kādreiz mēģinājis jūs žņaugt?
			Vai pāridarītājs lieto narkotikas? Ar narkotikām tiek domāti „stimulanti” jeb amfetamīns, metamfetamīns, fenciklidīns, kokaīns, kreks, citas apreibinošas vielas un maisījumi?
			Vai pāridarītājs ir alkoholiķis, vai pāridarītājam ir problēmas ar dzeršanu?

			Vai pāridarītājs kontrolē visas vai lielāko daļu jūsu ikdienas gaitu? (piemēram: norāda ar ko draudzēties, kad tikties ar ģimeni, cik naudas tērēt, vai, kad var ņemt auto?). Ja pāridarītājs mēģina, bet jūs neļaujat, atzīmējiet to piezīmēs.
			Vai pāridarītājs ir apsēsts ar agresīvu uzvedību? Vai mēdz teikt:” ja neesi mana, tad citam arī netiksi.”
			Vai grūtniecības laikā pāridarītājs jebkad ir pacēlis uz jums roku? Ja neesat bijusi stāvoklī, atzīmējiet to piezīmēs.
			Vai pāridarītājs jebkad ir draudējis izdarīt vai mēģinājis izdarīt pašnāvību?
			Vai pāridarītājs ir draudējis jūsu bērnam? Ja jums nav bērnu, atzīmējiet to piezīmēs.
			Vai uzskatāt, ka pāridarītājs spētu jūs nogalināt?
			Vai pāridarītājs izseko jūs, atstāj draudu vēstules vai ziņas (zīmītes, sms), iznīcina jūsu mantas vai zvina jums, kad to nevēlaties?
			Vai pati esat kādreiz draudējusi vai mēģinājusi izdarīt pašnāvību?

Pielikums Nr.4

Darba lapa „Atbalsta/resursu apzināšana”

Piezīmes

Datums : _____

Pielikums Nr.5

Nodarbības nosaukums: „Vardarbība un tās veidu atpazīšana”.

Nodarbības mērķis: Veidot izpratni par vardarbību kā sociālu parādību un mācīties atpazīt vardarbības veidus.

Uzdevums:

1. Ar „Prāta vētras” metodes palīdzību klients mēģina rast risinājumu konkrētai problēmai (vardarbība), spontāni domājot un izsakot savas idejas.
2. Pēc diskusijas klientam dažādu situāciju apraksti jāsadrupē pa vardarbības veidiem .
3. Klients pēc darba pabeigšanas prezentē rezultātu.

Kad uzdevums pabeigts , sociālais darbinieks sniedz kopsavilkumu, atkārtojot, kas ir vardarbība, īpaši akcentējot strīdīgos un diskusiju izraisītos jautājumus situāciju grupēšanas laikā. Šajā posmā sociālajam darbiniekam ir svarīgi sniegt informāciju par vardarbības radītajām sekām, kas skar ģimeni, ģimenes locekļus.

NAV VECUMAM UN VESELĪBAI ATBILSTOŠA PĀRTIKA	APSAUKĀTS UN VAINOTS PAR LIETĀM, AR KURĀM NAV NEKĀDA SAKARA
NAV PIEMĒROTS APĢĒRBS LAIKA APSTĀKĻIEM	APSAUKĀT UN VAINOT, IEDVEŠOT BAILES
BIEŽI KAVĒ SKOLU, KLAIŅO	ŅIRGĀŠANĀS
NAV KO ĒST	TIEK IZTEIKTI DRAUDI

NAV NEPIECIEŠAMO SKOLAS PIEDERUMU, MĀCĪBU LĪDZEKĻU	BĒRNA IESAISTĪŠANA ZAGŠANĀ, UBAGOŠANĀ U.C. PRETTIESISKOS DARĪJUMOS
IGNORĒT UN VISU DIENU NERUNĀT	KLIEGŠANA, LAMĀŠANĀS
IESPERT AR KĀJU PA VĒDERU	NEĻAUT GULĒT VAI IEMIGT
PĒRT AR SIKSNU, VADU VAI ŽAGARU	KNIEBT
IESIST PĻAUKU	ŽŅAUGT
IZSMIET KĀDU PAR VIŅA ĀRĒJO IZSKATU	DEDZINĀT
DAUDZU CILVĒKU KLĀTBŪTNĒ IZPAUST KĀDAS PERSONAS NOSLĒPUMU	IESLĒGT ISTABĀ UN NELAIST ĀRĀ
PUBLISKI STĀSTĪT MELUS UN NEPATIESĪBU PAR KĀDU	GRŪSTĪT
BĒRNA IZSEKOŠANA UN NOVĒROŠANA	PURINĀT AIZ ROKAS
RĀDĪT PORNOGRĀFISKAS BILDES	VĒROT, KĀ KĀDS MAZGĀJAS
BEZ ATĻAUJAS AIZSKART ĶERMEŅA INTĪMĀS DAĻAS	PIESPIEST VEIKT SEKSUĀLAS DARBĪBAS

EMOCIONĀLĀ VARDARBĪBA	FIZISKĀ VARDARBĪBA
SEKSUĀLĀ VARDARBĪBA	VECĀKU NOLAIDĪBA JEB NERŪPĒŠANĀS PAR BĒRNU

BA

FIZISKA VARDARBĪBA

VECĀKU NOLAIDĪ NERŪPĒŠANĀS PA

IZSMIET KĀDU PAR VIŅA ĀRĒJO IZSKATU

NAV NEPIECIEŠAMO SKOLAS PIEDERUMU

TIES BEZ

APSAUKĀTS UN VAINOTS PAR LIETĀM AR KURĀ NAV NEKĀDA
SAKARA

PURINĀT AIZ ROK

IESPERT AR KĀJU PA VĒDERU

NAV KO ĒS

GRŪSTĪT

NAV VEĒLĀKĀS UN VESELĪBAI AT

IESLĒGT ISTABĀ UN NELAIST ĀRĀ

BĒRNA IESAISTĪŠANA ZAGŠANĀ, UB
GADIJUM

PĒRT AR SIKSNU VAI VADU

BIEŽI KAVĒ SK

DEDZINĀT

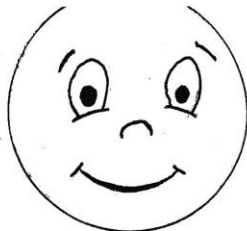
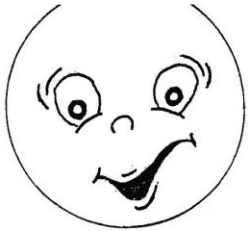
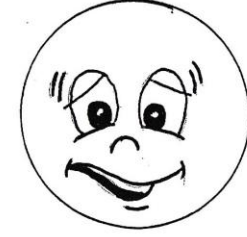
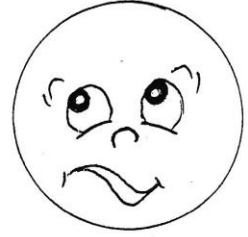
PIEMĒROTS APĢĒRB

KNIEBT

IESIST PĻAUKU

ŽNAUGT

Emociju uzskaitījuma lapa

		
PRIECĪGS	SAJŪSMINĀTS	IEINTERESĒTS
		
GARLAİKOTS	NOGURIS	NOBĪJIES
		
SKUMĢŠ	DUSMĪGS	APMULSIS
		
SATRĪCINĀTS	HIERĪGS	ROSTĪGS

Pielikums Nr.7

Sajūtu pasaule

Vārds Uzvārds _____
Datums _____

Mājas:

Iedzīvotāji:

Pricks

apmierinātība

bailes

vaina

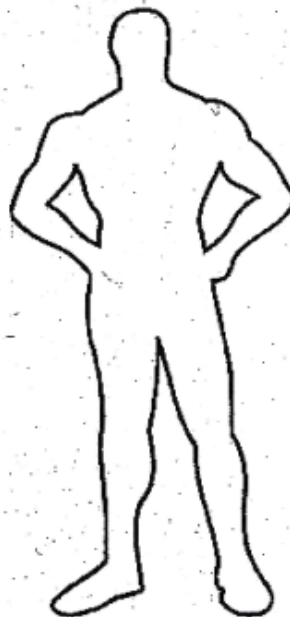
aizvainojums

bēdas

dusmas

interese

Balsts politiskā kartē:

Pielikums Nr.8

Asociatīvās / metaforās kārtis

Pielikums Nr.9

Klienta novērtējums par pakalpojumu

	Esmu apmierināts/patika	Īsti nezinu/daļēji	Esmu neapmierināts/ nepatika
Noteikumi			
Sarunas ar sociālo audzinātāju			
Nodarbības			
Pasākumi			
Darba terapijas aktivitātes			
Pasākumi ārpus centra			

Kas Tev sagādāja grūtības?

Ko Tu atcerēsies par atbalsta centrā pavadīto laiku?

Kas ir vērtīgākais, ko Tu ieguvi atrodoties atbalsta centrā?

Ja Tev būtu iespēja, viena lieta, ko Tu izmainītu? _____

Paldies par atsaukumi!

Pielikums Nr.10

**Nodibinājuma „Latgales Reģionālais atbalsta centrs Rasas pērles”
valdes loceklei Ilze Andžai**

/personas vārds, uzvārds, personas kods/

/dzīvesvietas adrese/

I e s n i e g u m s

***Par dalību projektā „Piepildīsim kopā sapni par saticīgu ģimeni”,
projekta Nr. 2013.EEZ/PP/1/MEC/018/061***

Lūdzu pieņemt mani dalībai projektā „Piepildīsim kopā sapni par saticīgu ģimeni” ar
201___. gada

_____.

Pielikumā : ģimenes ārsta izziņa par veselības stāvokli.

201___. gada „___”. _____

/ paraksts/

Pielikums Nr.11

APSTIPRINU:
Nodibinājuma Latgales Reģionālais
atbalsta centrs „Rasas pērles”

valdes locekle Ilze Andža
Rugāju novadā Rugāju pagastā
2015. gada 05.janvārī

**PAMATNOTEIKUMI PROJEKTĀ „PIEPILDĪSIM KOPĀ SAPNI PAR
SATICĪGU ĢIMENI” IESAISTĪTAJĀM PERSONĀM,
projekta Nr. 2013.EEZ/PP/1/MEC/018/061**

1. Jāievēro atbalsta centra iekšējās kārtības noteikumi un dienas režīms.
2. Pret centra klientiem un centra darbiniekiem jāizturas ar cieņu.
3. Jārūpējas par savu higiēnu un kārtību istabā.
4. Aizliegts centra teritorijā smēķēt un lietot citas apreibinošas vielas, kā arī tās iegādāties un nodot nepilngadīgām personām (Bērnu tiesību aizsardzības likums 48. un 49 panti).
5. Jāstrādā atbalsta centra telpu uzkopšanas , apkārtnes labiekārtošanas, dārza, siltumnīcas un virtuves darbos katru darba dienu 2 stundas.
6. Pārtikas produktus uzglabāt istabā atļauts tikai saskaņojot ar attiecīgās dienas maiņas sociālo audzinātāju.
7. Jālieto sev piederošās mantas.
8. Svešās istabās drīkst ieiet, saskaņojot ar attiecīgās dienas maiņas sociālo audzinātāju.
9. Vajadzības gadījumā jāpalīdz sagatavoties un piedalīties centra pasākumos un svētku svinēšanā.
10. Mobilos telefonus nedrīkst dot atbalsta centra pārējiem klientiem, tos drīkst izmantot netraucējot citiem (izmantot savās istabās, neizmantojot pie galda ēdienreīžu laikā, naktsmiera laikā).
11. Vērtīgas lietas vēlams nodot glabāšanai seifā, pretējā gadījumā pati persona uzņemas pilnu atbildību par tām.
12. Nav atļauts apspriest ar atbalsta centrā esošajiem bērniem savas problēmas, kā arī izjautāt bērnus par viņu problēmām.

Klienta paraksts

Vārds, uzvārds

2015. gada „____”.

Pielikums Nr.12

VIENOŠANĀS

Rugāju novads, Rugāju pagasts

2015. gada ____janvārī

Nodibinājums „Latgales Reģionālais atbalsta centrs Rasas pērles”, reģistrācijas numurs 40008133922, juridiskā adrese „Varavīksne”, Eglūsala, Rugāju novads, LV – 4570, tā valdes locekles Ilzes ANDŽAS personā, kura darbojas uz Statūtu pamata, turpmāk tekstā saukta „atbalsta centrs” no vienas puses un

projektā „Piepildīsim kopā sapni par satīcīgu ģimeni”, projekta Nr. 2013.EEZ/PP/1/MEC/018/061 iesaistītā persona, turpmāk tekstā „klients”

_____, p.k. _____, dzīvesvietas adrese _____, LV-_____, no otras puses, abi kopā saukti Puses, noslēdz šo līgumu par sekojošo:

1. Līguma priekšmets

1.1. Klients, pamatojoties uz Sabiedrības integrācijas fonda un nodibinājuma „Latgales Reģionālais atbalsta centrs Rasas pērles” parakstīto līgumu Nr. 2013.EEZ/PP/MEC/018/061 saņem, bet atbalsta centrs nodrošina projekta „Piepildīsim kopā sapni par satīcīgu ģimeni” ietvaros apmaksātu sociālās rehabilitācijas pakalpojumu Latgales Reģionālā atbalsta centrā „Rasas pērles”, „Varavīksnē”, Eglūsālā, Rugāju novadā.

1.2. Projekta mērķa grupas vardarbībā cietušās personas 30 dienas dzīvo atbalsta centra Vecāku mājas telpās un ievēro iestādes iekšējās kārtības noteikumus, saņem 8 psihologa un 5 sociālā darbinieka konsultācijas, nepieciešamības gadījumā psihoterapeita un jurista konsultācijas, piedalās darba terapijā un sociālo audzinātāju piedāvātajās nodarbībās.

1.3. Projekta mērķa grupas vardarbībā cietušo bērnu vecāki 5 dienas dzīvo atbalsta centra Vecāku mājas telpās un ievēro iestādes iekšējās kārtības noteikumus, saņem 5 psihologa un 3 sociālā darbinieka konsultācijas, nepieciešamības gadījumā psihoterapeita un jurista konsultācijas, piedalās darba terapijā un sociālo audzinātāju piedāvātajās nodarbībās, kopā ar saviem bērniem piedalās saskarsmes un sadzīves prasmju veidošanas nodarbībās.

1.4. Projekta mērķa grupas vardarbību veikušās personas atbalsta centrā ierodas 5 reizes 30 dienu laikā pa 1 pilnai dienai, kurā saņem 1 psihologa, 1 psihoterapeita, 1 sociālā darbinieka konsultāciju, piedalās nodarbībās ģimenes attiecību sakārtošanai, darba terapijā.

2. Pušu pienākumi un tiesības

2.1. Atbalsta centra pienākumi:

2.1.1. nodrošināt no vienošanās spēkā stāšanās brīža iespējas saņemt projektā paredzēto pakalpojumu;

2.1.2. ievērot LR likumdošanā noteikto;

- 2.1.3. visu ar klientu lietu saistīto informāciju (filmētie materiāli, fotogrāfijas, audioieraksti) neizpaust trešajām personām bez klientu rakstiskas piekrišanas;
- 2.1.4. plānot projekta aktivitātes: psihologa , psihoterapeita, sociālā darbinieka konsultācijas, dzīves mācības nodarbes, darba terapijas pasākumus, radošās darbnīcas, darbošanos trenāžieru zālē, pastaigas un pārgājienus sociālā audzinātāja vadībā;
- 2.1.5. nodrošināt aktivitātēm nepieciešamo aprīkojumu un materiālus, nepieciešamības gadījumā nodrošināt ar pastaigām un pārgājieniem nepieciešamo apģērbu un apaviem;
- 2.1.6. nodrošināt ēdināšanu četras reizes dienā, gultas vietu, dušu;
- 2.1.7. pēc rakstiska sociālā dienesta vai bāriņtiesas pieprasījuma sniegt rakstisku atbildi par klientu savas kompetences ietvaros;
- 2.1.8. iespēju robežās realizēt klientu vēlmes un ieteikumus, kas saistīti ar projekta aktivitātēm.
- 2.2. Klienta pienākumi:
 - 2.2.1. ievērot atbalsta centra iekšējās kārtības noteikumus;
 - 2.2.2. ievērot atbalsta centra dienas režīmu;
 - 2.2.3. piedalīties ar projektu saistītās aktivitātēs saskaņā ar aktivitāšu nosacījumiem;
 - 2.2.4. par neierašanos uz projektā plānotajām aktivitātēm objektīvu iemeslu dēļ (saslimšana, darbs) informēt atbalsta centru vismaz 1 dienu iepriekš pa tālruniem 64563493 , 25514669, 26538388.
- 2.3. Atbalsta centra tiesības:
 - 2.3.1. vienpusēji atkāpties no vienošanās izpildes, ja klients ir rupji pārkāpis atbalsta centra iekšējās kārtības noteikumus;
 - 2.3.2. vienpusēji atkāpties no vienošanās izpildes, ja tā apdraud pārējo personu un/vai personāla veselību un dzīvību;
 - 2.3.3. pieprasīt atlīdzību klientam par tīšuprāt sabojātu atbalsta centra inventāru.
- 2.4. Klienta tiesības:
 - 2.4.1. pārtraukt vienošanos par dalību projektā, par to informējot atbalsta centra valdes locekli, tiekoties un pamatojot savu lēmumu;
 - 2.4.2. paust savu viedokli, izteikt priekšlikumus projekta aktivitātēm.

3. Pušu atbildība

- 3.1. Puses ir atbildīgas par šīs vienošanās noteikumu izpildi.
- 3.2. Ja klients nepilda vienošanās nosacījumus, tiek veiktas pārrunas, kuras tiek fiksētas rakstiski, pārrunāta tālākā rīcība.
- 3.3. Ja vienošanās nosacījumi tiek pārkāpti atkārtoti, tiek izskatīts jautājums par vienošanās pārtraukšanu.

4. Vienošanās termiņš, apjoms un vienošanās laušana

- 4.1. Vienošanās stājas spēkā no vienošanās parakstīšanas brīža un ir spēkā atbilstoši projekta mērķa grupas aktivitāšu ilgumam.
- 4.2. Vienošanos var lauzt, abām pusēm par to vienojoties.
- 4.3. Vienošanos var lauzt vienpusēji, ja klients nepilda savus pienākumus.
- 4.4. Jebkuri šīs vienošanās grozījumi un papildinājumi noformējami rakstveidā.

5. Strīdu izskatīšanas kārtība

- 5.1. Vienošanās sastādīta uz divām lapām divos eksemplāros latviešu valodā ar vienādu juridisko spēku, pa vienam eksemplāram katrai no Pusēm.

5.2. Pušu domstarpības, kas saistītas ar vienošanās saistību izpildi, tiek risinātas sarunu ceļā.

6. Pušu paraksti

Nodibinājuma „Latgales Reģionālais
atbalsta centrs Rasas pērles” valdes locekle:

Klients:

Ilze Andža

Vārds, uzvārds

Pielikums nr. 14

Godājamais nodibinājuma „Latgales Reģionālais atbalsta centrs

Rasas pērles” klient!

Aicinām Jūs izteikt savu viedokli par projekta „Piepildīsim kopā sapni par satiecīgu ģimeni”, projekta Nr. 2013.EEZ/PP/MEC/018/061 ietvaros piedāvātajiem pakalpojumiem un aktivitātēm. Anketa ir anonīma, tajā sniegtās atbildes tiks izmantotas tikai apkopotā veidā.

1. Jūsu dzimums:

- Vīrietis
- Sieviete

2. Jūsu vecums:

- no 18 -30
- no 31 -40
- no 41 -50
- no 51 -60
- virs 60

3. Kādas ir Jūsu atsauksmes par telpu iekārtojumu, aprīkojumu?

- ērtas, mājīgas telpas
- gaumīgi iekārtotas
- atbilstošs aprīkojums
- cits _____

4. Kādas ir Jūsu atsauksmes par ēdināšanu, uzturoties centrā „Rasas pērles”?

- ēdiens bija garšīgs, vispusīgs
- porcijas bija lielas
- ēdienkarte bija bagātīga

- porcijas bija mazas
- ēdiens tika pasniegts savlaicīgi
- augļi varēja būt vairāk
- cits _____

5. Kāds ir Jūsu viedoklis par piedāvātajām aktivitātēm un pasākumiem?

- aktivitātes bija daudzveidīgas
- pasākumi bija interesanti
- pasākumi nebija interesanti
- cits _____

6. Kādi pasākumi vai aktivitātes Jums patika visvairāk?

7. Kādu pasākumu vai aktivitāti Jūs gribētu ieviest savā ģimenē?

8. Kāda bija „Rasas pārļu” speciālistu un darbinieku attieksme pret Jums:

- saprotoša attieksme
- atbalstoša
- bija iejūtīgi
- noraidoša attieksme
- cits _____

9. Kā Jūs vērtējat kopumā „Rasas pērlēs” pavadīto laiku?

10. Jūsu ieteikumi pakalpojumu klāsta un aktivitāšu kvalitātes uzlabošanai:

Paldies par veltīto laiku!

Pielikums Nr.15

Pamatinformācija par vardarbībā cietušu klientu (Lieta Nr._____)

1. Vārds, uzvārds _____

2. Vecums _____

3. Sociālais darbinieks _____

Psihologs _____

Psihoterapeits _____

4. Vardarbības veids, no kura klients, iespējams, cieš (*atzīmēt atbilstošo*):

- ☐ Emocionālā vardarbība
- ☐ Fiziskā vardarbība
- ☐ Seksuālā vardarbība
- ☐ _____

5. Strādājot ar klientu, ir jāreķinās ar iespējamām problēmām sekojošās jomās:

- ☐ Psihoemocionālais stāvoklis
- ☐ Fiziskais stāvoklis
- ☐ Uzvedības problēmas
- ☐ Komunikācijas problēmas
- ☐ _____

6. Uzdevums / i, kas paveicami dalības projektā laikā:

1. _____

2. _____

3. _____

7. Rezultāti:

1. _____

2. _____

3. _____

8. Rekomendācijas, ieteikumi:

Pielikums Nr.16

**Pamatinformācija par klientu, kura bērns saņem rehabilitāciju
atbalsta centrā (Lieta Nr._____)**

1. Vārds, uzvārds _____

2. Vecums _____

3. Sociālais darbinieks _____

 Psihologs _____

 Psihoterapeits _____

4. Vardarbības veids, no kura klienta bērns, iespējams, cietis (*atzīmēt atbilstošo*):

- ☐ Emocionālā vardarbība
- ☐ Fiziskā vardarbība
- ☐ Seksuālā vardarbība
- ☐ Bērna pamešana novārtā

5. Bērns cietis no vardarbības:

- ☐ Ģimenē
- ☐ Ārpus ģimenes

6. Strādājot ar klientu, ir jāreķinās ar iespējamām problēmām sekojošās jomās:

- ☐ Psihoemocionālais stāvoklis
- ☐ Fiziskais stāvoklis
- ☐ Uzvedības problēmas

○ Komunikācijas problēmas

○ _____

6. Uzdevums / i, kas paveicami dalības projektā laikā:

1. _____

2. _____

3. _____

7. Rezultāti:

1. _____

2. _____

3. _____

8. Rekomendācijas, ieteikumi:

Pielikums Nr.17

Pamatinformācija par vardarbību veikušu klientu (Lieta Nr._____)

1. Vārds, uzvārds _____

2. Vecums _____

3. Sociālais darbinieks _____

Psihologs _____

Psihoterapeits _____

4. Vardarbības veids, pret upuri (*atzīmēt atbilstošo*):

- ☐ Emocionālā vardarbība
- ☐ Fiziskā vardarbība
- ☐ Seksuālā vardarbība
- ☐ Ekonomiskā
- ☐ _____

5. Strādājot ar klientu, ir jāreķinās ar iespējamām problēmām sekojošās jomās:

- ☐ Psihoemocionālais stāvoklis
- ☐ Fiziskais stāvoklis
- ☐ Uzvedības problēmas
- ☐ Komunikācijas problēmas
- ☐ _____

6. Uzdevums / i, kas paveicami dalības projektā laikā:

1. _____

2. _____

3. _____

7. Rezultāti:

1. _____

2. _____

3. _____

8. Rekomendācijas, ieteikumi:
